

LICHTPROOR

Een nieuwe naam

Misschien herinnert u het zich nog wel: als u een drukke baan had, of een druk gezin met veel verantwoordelijkheden, dan had de zomervakantie ook wel iets van een vlucht. Weg uit de dingen van alle dag, het liefst zo ver mogelijk. De grens over, of misschien wel een paar grenzen.

Weggaan lukt op zo'n moment wel. Maar er komt ook een moment dat je weer terug moet. Opnieuw over de grens. Terug naar de drukte, naar de zorgen. Er komen weer herinneringen op je af. Ook herinneringen aan wat je niet goed had gedaan, naar de mensen die daar de littekens van dragen. Terug naar de gespannen verhoudingen. Dat gaat minder makkelijk.

In het levensverhaal van Jakob treffen we hem ook op een gegeven moment aan bij een grens.

Hij is op de terugweg naar huis. Weliswaar niet van vakantie, maar wel op de terugtocht na een overhaaste vlucht. Hij had zijn broer Ezau bedrogen. Nu, zoveel jaar later, zal hij hem weer onder ogen moeten komen. Je merkt in het verhaal hoeveel moeite het Jakob kost om de grens weer over te gaan. Om terug te keren naar het land van de belofte.

Hij stuurt zijn karavaan vast over de beek. Maar zelf gaat hij nog niet over. Hij blijft alleen aan de andere kant van het water. Hij komt de grens niet over. Er komt dan ook een man op hem af, die met hem gaat worstelen. Zo vindt er aan de grens een worsteling plaats in de nacht, tussen Jakob en een man die God zelf blijkt te zijn.

Juist een grens is de plek waar je door God wordt stil gezet, waar

Hij je vastgrijpt. Een letterlijke grens, of een andersoortige grens. Het gaat om een plek, of een moment dat God grip op je heeft. Jakob geeft ons een goed voorbeeld. Hij houdt God vast en hij zegt: Ik laat U niet gaan, tenzij dat Gij mij zegent. Laat aan de grens God niet los Die u vastgrijpt, totdat Hij u zegent. Smeek om de zegen van God, voordat u de grens weer overgaat.

De zegen die God Jakob geeft is dan een nieuwe naam: 'Worstelaar met God' in plaats van 'hielenlichter'. Zo kan Jakob werkelijk opnieuw beginnen, nu hij van zijn vlucht teruggekeerd, de grens weer over moet. God wist daarmee het verleden uit, zoals Hij alleen dat kan. Een nieuwe naam is een nieuw leven. Zo kun je werkelijk opnieuw beginnen. ■

Ds. J.A. van den Berg, Amersfoort

Henny van Vliet-van Laar (96)

'Schilderen is voor mij een vorm van rouwverwerking'

Zesennegentig is ze, maar mevrouw Van Vliet-van Laar zit nog zeer frequent achter haar schildersezel. 'Dat tafereeltje met die vogel daar heb ik gisteren gemaakt. Hoe gaat dat... het zit erin en dan moet het eruit.' Ze weet nog precies wanneer ze met deze hobby begon, meer dan dertig jaar geleden, in 1984, kort na het overlijden van haar man. 'Er zit een hoop verdriet in', zegt ze, terwijl ze haar blik laat dwalen langs de wanden van haar kamer, die vol hangen met eigen werk. 'Er hangt ook veel bij m'n kleinkinderen. Die krijgen de mooiste.'

'De Here moet vreselijk veel van me houden', grinnikt ze. '96 jaar. Ik kan het zelf haast niet geloven. Mijn man (ds.

D. van Vliet, red.) overleed op 62-jarige leeftijd. Hij was nog volop aan het werk toen hij getroffen werd door darmkanker.

Een maand is hij ziek geweest. De hele gemeente rouwde mee. In korte tijd veranderde er veel; mijn agenda was opeens een stuk leger. Maar kijk eens hoe ik er nu bij zit. Heeft de Here niet voor me gezorgd? Je moet het allemaal willen zien. Ooit hoorde ik een preek over de tekst 'Veracht de dag van de kleine dingen niet.' Dat is me op het lijf geschreven. Ik geniet van kleine dingen en die zijn er veel, de hele dag door.'

‘Het is iets te mager om te zeggen dat het schilderen *op mijn pad kwam*. Ik zou zelf eerder zeggen dat het er *onweerstaanbaar opgeschoven* is. Daar zie ik de leiding van God in. Het is een vorm van rouwverwerking. Het heeft mijn leven enorm verrijkt, na de dood van mijn man. Ik kwam weer onder de mensen.’

Leiding

De kennismaking met de hobby vond onverwacht, haast terloops, plaats. ‘Bij de vrouwenvereniging in Hardinxveld-Giessendam borduurden we bekende prenten: de Nachtwacht, Willem van Oranje, en meer van die historische beelden. Ze werden altijd ingelijst door een oudere man uit de gemeente. Toen hij ermee stopte, stak ik als voorzitter van de vereniging mijn licht op bij de afdeling houtbewerking van een dagbestedingsproject voor ouderen en gehandicapten in het dorp. Ik werd meteen uitgenodigd voor een open dag. Toen ik daar kwam, zag ik een groep dames die bezig was met boerenschilderwerk. Het zag er reuzegezellig uit en ze nodigden me meteen uit voor hun volgende bijeenkomst. Naarmate die datum dichterbij kwam, was het geen vraag meer of ik zou gaan. Het was alsof ik erheen gedreven werd.

Behalve tijdens tekenles op school, vroeger, had ik in mijn leven geen penseel aangeraakt. Maar ik bleek er wel slag van te hebben. In de kring liefhebbers leerden we het elkaar. Aquarelleren, olieverfschilderen, ik kon mezelf er in kwijt. En nu nóg. Als ik eenmaal bezig ben, kan ik niet ophouden. Of als ik hier

‘Als ik eenmaal bezig ben, kan ik niet ophouden’

vanuit mijn stoel ontdek dat ik iets verkeerd heb geschilderd, dan moet dat nog vóór de nachtrust worden rechtgezet.’

Maatjes

Aan de muren hangt een kleine selectie van haar werk. Tussen alle stillevens achter twee schildersezels hangt ook een portret van een kind. Dirk, haar kleinkind, dat op 3-jarige leeftijd verdronk. ‘We waren maatjes.’ Ze vertelt over de hoogte- en dieptepunten in haar lange leven. ‘Negentien was ik toen de oorlog begon. Verloofd met de buurjongen, hij was de oudste van tien kinderen. Had niet kunnen studeren, hoewel hij er talent voor had, maar hij moest al jong van school af, meehelpen in de winkel van zijn ouders.’ Zij deed Mulo en ging werken op kantoor. In de oorlog werd hij van straat geplukt en op transport gezet naar Duitsland,

waar hij te werk werd gesteld in Kassel. ‘Van januari ’45 tot kort vóór de bevrijding kreeg ik geen enkel teken van leven. Dat waren dramatische tijden. Tot ik erin slaagde om via een NSB’er op kantoor, een brief te versturen, met de koeriersdienst van de Duitsers. Binnen een week had ik een reactie.’

Ambt

Na de oorlog werkte haar man als evangelist. ‘Dominee worden, dat was al vanaf zijn kinderjaren zijn ideaal. Via zelfstudie probeerde hij de gemiste kansen in te halen. Eerst volgde hij een opleiding tot onderwijzer, via het LOI. Daarna deed hij staatsexamen, om toegelaten te worden tot de universiteit. In Utrecht werd hij tot zijn verdriet afgewezen, maar uiteindelijk kon hij in Groningen gaan studeren. Een hoogleraar daar wist te bewerkstelligen dat hij hulprediker kon worden in Kolham. Je kunt je voorstellen dat het een grote dag voor hem was, toen

hij in 1965 in het ambt werd bevestigd in Zetten-Andelst. ‘Op zijn sterfbed sprak hij er nog over. “Wat is de Here goed voor me geweest, dat ik toch dominee ben geworden”.’

De oorlog bleef lang een rol spelen in ons leven, omdat hij in Duitsland tbc had opgelopen. Dat werd pas laat ontdekt. Nog heel lang moest hij voor controle naar het ziekenhuis. Soms denk ik dat die ziekte mede oorzaak is van zijn vroege overlijden.

Voornaam

‘Ik herinner me dat mijn vader toen hij 90 jaar was, een keer op bezoek ging bij een tante van hem, die jonger was dan hij. Hij had gehoopt daar nog neven en nichten te ontmoeten, maar de meesten waren al overleden. Er was niemand meer die hem bij zijn voornaam noemde, vertelde hij bij zijn thuiskomst. Aan die ervaring denk ik regelmatig, nu de kring die mij bij mijn voornaam noemt steeds kleiner wordt. Vroeger op kantoor was het ‘juffrouw’ en in de gemeenten was ik altijd ‘mevrouw Van Vliet’, presidente van de vrouwenvereniging. Bij de schildersclub noemde iedereen elkaar bij de voornaam, maar tegen mij zeiden ze geen Henny. Ik bleef voor hen altijd ‘mevrouw’, de vrouw van de dominee. Dat was niet te doorbreken. Het zij zo. Het belangrijkste is dat God ons bij name kent.’ ■

Mevrouw H. van Vliet-van Laar is geboren in Dalfsen (1920) en groeide op in Woerdense Verlaat. Ze trouwde met ds. D. van Vliet. Hij was als evangelist van de IZB werkzaam in Culemborg, Wieringerwaard en Kolham. Na zijn theologiestudie diende hij Hervormde gemeenten in Zetten-Andelst, Wadinxveen, Papendrecht en Hardinxveld-Giessendam.

Levenslang in dienst

Stel je voor: je bent 90 jaar en je schrijft een boekje met de titel: ‘Met vreugde ouder worden’. De bijbelgeleerde J.I. Packer deed het. Hij beschrijft ontmoetingen met leeftijdgenoten. Dat zijn bepaald geen vrijblijvende gesprekken. Packer is een man met een missie. Hij confronteert zijn gesprekspartners en daagt hen uit. De eerste uitdaging heeft te maken met het feit dat ouderen het vaak lastig vinden het verouderingsproces echt te aanvaarden en zich te verzoenen met de achteruitgang, fysiek en geestelijk. De uitdaging is dus om bij het klimmen der jaren realistischer in het leven te staan. Bij de tweede uitdaging heeft Packer vooral christen-senioren op het oog. Hij vindt dat zij doorgaans teveel toegeven aan de ‘wereldse’ uitnodiging om na het pensioen hun gemak ervan te nemen en ontspanning na te streven. Het komt er op aan ons niet mee te laten zuigen door het ‘Zwitser-Leven-gevoel’, maar ons in de afrondende fase van ons leven bewust te richten op wat God ons beloofd heeft over zijn Toekomst en actief te zijn in het dienen van Hem en zijn gemeente. Als christen ben je immers levenslang in dienst van je Schepper en de opdracht tot navolging van Christus stopt niet bij de pensioengerechtigde leeftijd. De derde uitdaging is positief gekleurd: in de afrondende fase ben je - door de levenslange omgang met God en mensen - een ‘gerijpt’ mens geworden, die iets te bieden heeft aan de generaties die volgen.

In eerste instantie werd ik van het lezen van dit boekje een beetje moe. Al die uitdagingen! Bij het herlezen trof mij dat Packer laat blijken het zelf ook lastig te vinden om op een goede manier om te gaan met het verouderingsproces. Hij is ook in gesprek met zichzelf. Dat geeft een authentieke en nuchtere ondertoon aan het boekje en maakt het boekje milder. De auteur laat ook merken dat hij oog heeft voor leeftijdsgenoten die zó vermoeid zijn en zozeer met ongemakken en kwalen geconfronteerd worden dat zij de handen vol hebben aan het leven zelf. Hij richt zich niet op hen, maar het feit dat hij hen ‘ziet’ doet weldadig aan. De derde uitdaging lijkt me de belangrijkste. Je richten op groei in geestelijke volwassenheid - en ander woord voor ‘rijpheid’ - en zo tot op hoge leeftijd vruchtbaar-zijn voor God en je omgeving. Dat is geen eigen prestatie, maar bloeit op op de leerschool van de Geest. Zó wordt je met vreugde ouder! ■

Ds. H.G. de Graaff

N.a.v. J.I. Packer, ‘Met vreugde ouder worden’. Uitgeverij Groen, 2016, € 12,50

Spaans benauwd

Signor, ik zie twee stenen, één in de nier en één op weg naar de uitgang. Die laatste is vrij groot en kan er niet uit. Geen wonder, die pijn! Morgen neem ik een röntgenfoto. U moest maar een nachtje blijven.'

De Spaanse verpleegsters zijn buitengewoon charmant. Er zitten een paar haaibaaien bij, waarschijnlijk mislukt als caissières bij de stierenspelletjes, maar de meeste witte engelen zijn schatten. Nu helpt het wel als je een klein mondje Spaans spreekt. Ik heb een heel klein mondje en kom niet verder dan gracias, dank je wel, maar hoeveel deuren een welgemeend gracias niet kan openen, ik lig er versteld van... Die nacht zweven er zelfs drie engelen om mijn bed, als ik nattigheid voel in de duisternis en de alarmknop indruk. Een ontbrekend dopje van het infuus blijkt de boosdoener. Druppelsgewijs zijn niet alleen mijn lakens, maar is ook de halve vloer onder mijn bed veranderd in de Rode Zee.

De steen des aanstoots moet er uit. Vergruizen is de boodschap. Ik zie er tegenop. Of liever gezegd: ik zie erop neer. Daar beneden moet het allemaal gebeuren. Die Spanjaarden zijn van zins die verstopte stenen beul te bombarderen met lasertechniek. Ze hebben me ervan verzekerd dat je er niets van merkt. Nou, dat ken ik. Nog een kind was ik, tijdens een operatie kwam ik bij uit de narcose en hoorde, zag en voelde ze in mijn tenen zagen.

Uit het koeterwaals van de mannen in groene pakken maak ik op dat ze me vanaf mijn middel zullen verdoven. Of ik alles kan zien, wil ik weten. 'Si, si, signor.' Laat ik nu op een ander antwoord hebben gehoopt... Dus mix ik mijn povere Spaans door mijn steenkolen Engels en maak ik helder en klaar dat ik er helemaal niets van wil zien. 'Geen probleem', zegt mij de hoofdmans van de groenen, 'wij zorgen ervoor dat u er totaal niets van te zien krijgt...' Dat lucht

op. Een gordijntje tussen slagers en slachtoffer, dat zou al geweldig zijn. Ik accepteer de klucht die ze op willen voeren, maar wat mij betreft spelen ze het complete stuk maar achter de coulissen.

Ik moet bukken. Een ruggenprik. Tand en handen op elkaar. Zit ik te bidden? Ik blijf geloven: dat er Een is die het lijden soms heel lang, maar niet eindeloos laat voortduren. Dat is niets voor Hem.

Mijn benen worden zwaar. Ik hang als een te curetteren signora in een onelegante positie. Maar opeens is het alsof er iemand in de vingers knipt, ik ontwaak, vraag hoelang het nog duurt totdat ze beginnen – ze zijn al klaar. Waarschijnlijk was de handtekening die ik moest zetten onder een onbegrijpelijk stuk Spaans mijn toestemming om niet alleen een gordijntje te laten zakken, maar om mijn complete gevoelsleven tot zwijgen te brengen.

Als in hoger sferen lig ik, hemelhoog high, te genieten van mijn gedroegerde status. De lampen, de computerschermen, de operatietafels, de witte en groene gewaden van het medisch tempelpersoneel, het is alles even hemels en paradijselijk. Hier zou ik wel mijn hele leven willen blijven liggen, in deze verrukkelijke verlossing uit alles wat doet denken aan prikkels en pijn, kommer en kwel.

Witte gedaanten hangen pijnstillers op, in glanzende zakjes aan palen naast mijn bed, en controleren het opgevangen vocht, aan de andere kant van mijn sponde. Voordeel van een katheter is dat je nergens aan hoeft te denken, ook al denk je er natuurlijk voortdurend aan. De inhoud van de hoge zak enerzijds verdwijnt na verloop van tijd via mijn gelaserde lijf in een lage zak anderzijds. Ik voel mij een kleine etage halverwege een complete waterval. Een mens moest zich maar niet al te veel verbeelden...

Al met al, het is voorbij! Weer een *eyeopener* rijker: als menselijke middelen al in staat zijn mij fysiek in hoger sferen te brengen, zou het dan voor de Allerhoogste niet een kleinigheid zijn mij op de dag van de Grote Operatie te bevrijden van alle fysieke ongemakken die dit aardse bestaan nu eenmaal met zich meebrengt? Ik denk het. Ik geloof het. Ik weet het wel zeker. ■

André F. Troost

'Houd je koest'

'De storm op het meer' staat er boven een bekend evangelieverhaal. Als het 'de afstraffing van de zee' had geheten, kunnen we ons er niet direct wat bij voorstellen. Toch is dat wel wat er gebeurt.

Tijdens een tocht steekt er een geweldige stormwind op, terwijl Jezus op het achterschip ligt te slapen. De discipelen, in doodsnood, schudden Hem wakker. 'Kan het U niets schelen dat we vergaan?' Dan stilt Jezus de storm. Letterlijk staat er dat Hij de wind afstraft. Hij spreekt tot de zee, in de Bijbel vaak de macht van de duisternis: 'Zwijg jij, houd je koest!' (Naardense Bijbelvertaling).

Er is een gedicht dat is gebaseerd op een oude christelijke hymne, uit de 4e eeuw. Het gaat over licht en duisternis. De nacht wordt daarin voorgesteld als een persoon, die door Christus wordt weggejaagd.

Wie is Hij dan wel, dat de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn? - is de reactie op zijn machtige woord. Zou Hij niet bij machte zijn de 'diepe nacht die ons omringt' te beteugelen? Hij jaagt haar op de vlucht.

Het lied staat op de achterpagina van dit blad.

O diepe nacht die ons omringt,
de wereld in uw duister dwingt,
het licht van Christus kleurt de lucht,
Hij komt, Hij jaagt u op de vlucht.

De aarde die in 't donker lag
komt in zijn zonlicht aan de dag.
Alles krijgt kleur en glans en licht
in 't stralen van zijn aangezicht.

U Christus kennen wij alleen,
U zoekt ons zingen, ons gewezen.
Zie ons in eenvoud voor U staan,
o Heer, neem onze harten aan.

Zoveel is zwart van kwaad en pijn.
Maak door uw licht de wereld rein.
O, ster die aan de hemel staat,
verlicht ons met uw licht gelaat.

Aan God de Vader in zijn troon,
en aan zijn eengeboren Zoon,
zij met de Geest wiens troost ons leidt,
de lof en eer in eeuwigheid.

Aurelius Prudentius Clemens (348-ca. 410).
Vertaling: J.W. Schulte Nordholt.

LICHTSPOOR

Lichtspoor (voorheen 'Licht in de avond') verschijnt zes maal per jaar en is een uitgave van de IZB, vereniging voor zending in Nederland.

Redactie:

ds. J.H. Gijsbertsen (voorzitter)
M. Verkaik (secretariaat)
ds. H.G. de Graaff
ds. J. Westland
K. van Noppen

Redactie-adres:

Breestraat 59-61
3818 BH Amersfoort
Tel. 033-4611949
E-mail: info@izb.nl